

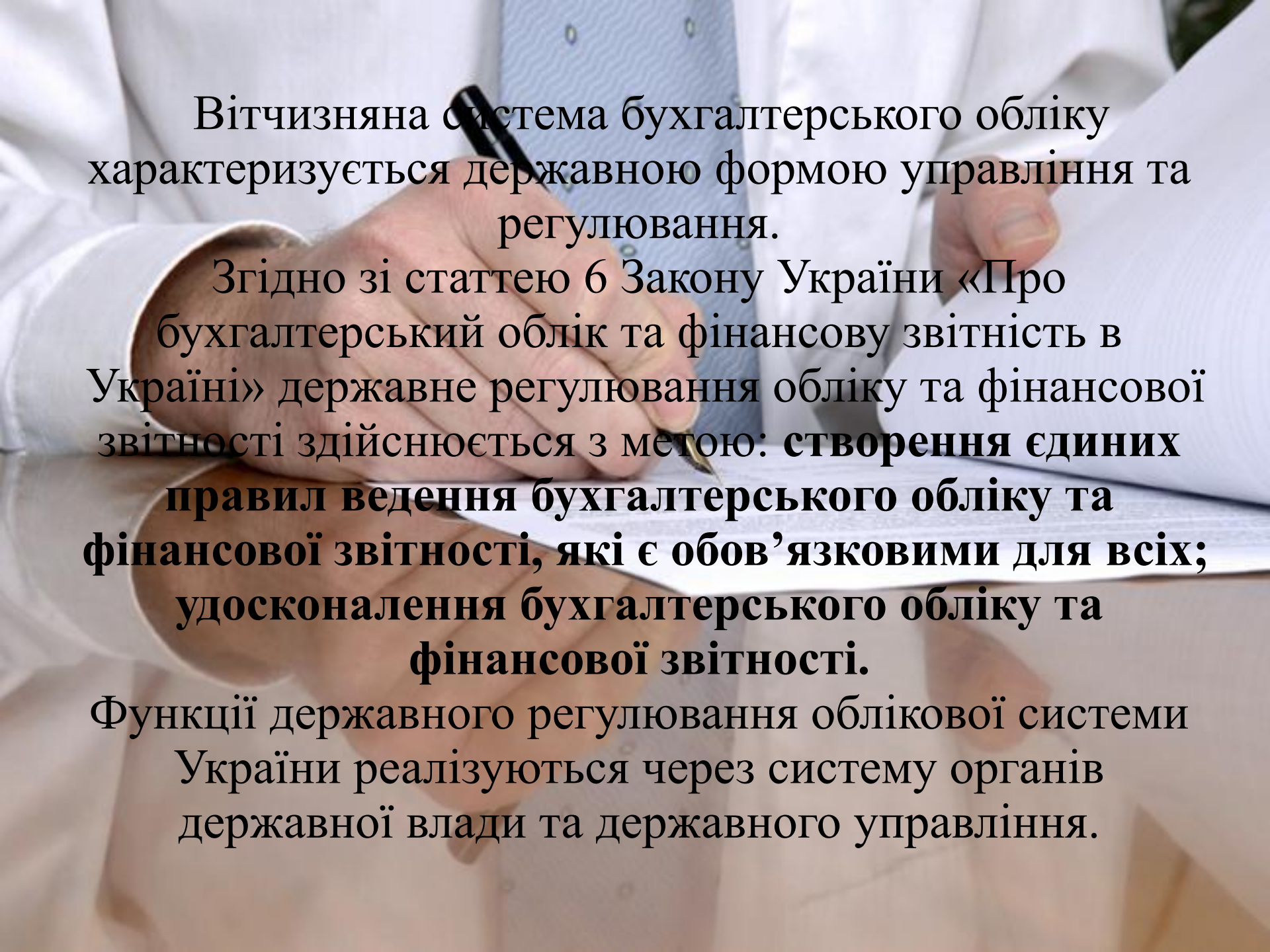
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення облікового процесу та облікова політика підприємства

Лекція 2

Нормативно-правове забезпечення облікового процесу

1. Система органів регулювання бухгалтерського обліку в Україні

Вітчизняна система бухгалтерського обліку характеризується державною формою управління та регулювання.

Згідно зі статтею 6 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» державне регулювання обліку та фінансової звітності здійснюється з метою: **створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх; удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.**

Функції державного регулювання облікової системи України реалізуються через систему органів державної влади та державного управління.

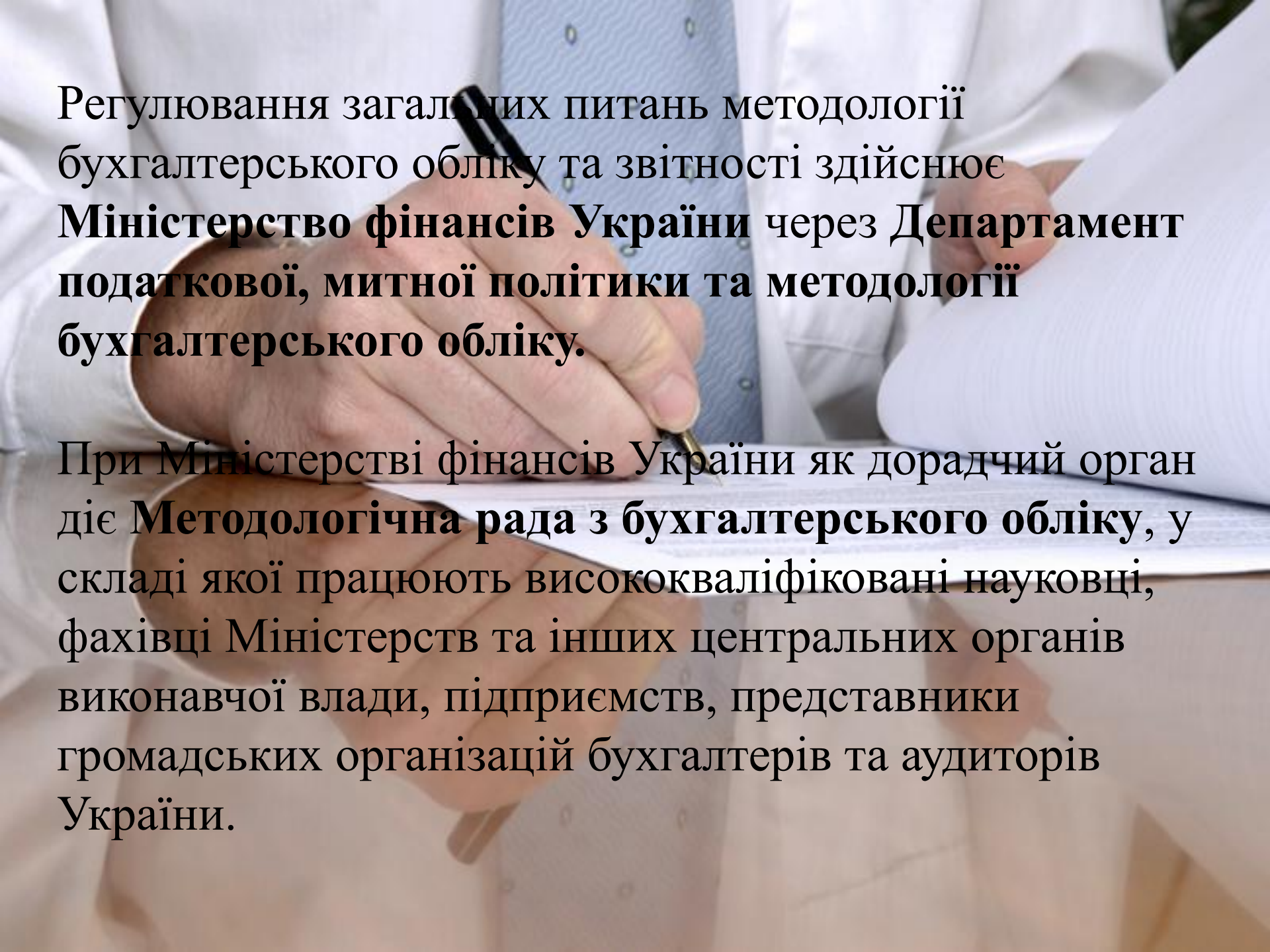
Рисунок 4.1 – Система управління бухгалтерським обліком в Україні

Організація єдиної системи бухгалтерського обліку України перебуває у віданні **Кабінету Міністрів України**.

Загальне керівництво системою обліку і статистики України здійснює **Державна служба статистики України**.

До її функцій належать:

- 1) ведення обліку виконання державних планів розвитку народного господарства;
- 2) ведення статистики за галузями економіки країни;
- 3) розробка та затвердження форм звітності, порядку їх складання і подання;
- 4) розробка єдиних показників, за якими здійснюється облік;
- 5) регламентація первинного обліку стосовно всіх галузей економіки України.

Регулювання загальних питань методології бухгалтерського обліку та звітності здійснює **Міністерство фінансів України** через Департамент податкової, митної політики та методології бухгалтерського обліку.

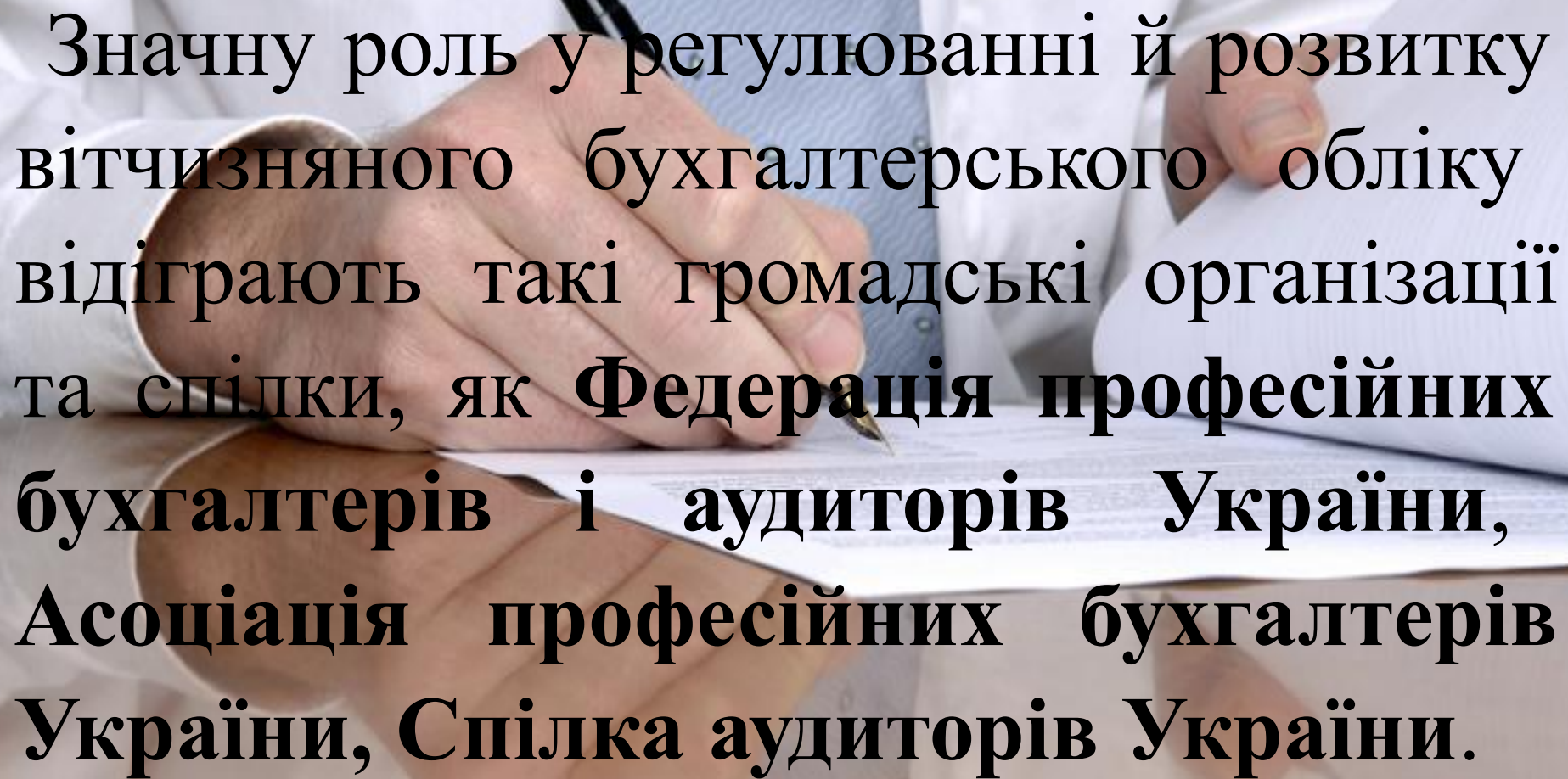
При Міністерстві фінансів України як дорадчий орган діє **Методологічна рада з бухгалтерського обліку**, у складі якої працюють висококваліфіковані науковці, фахівці Міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, підприємств, представники громадських організацій бухгалтерів та аудиторів України.

На **Міністерство фінансів України** за дорученням Уряду безпосередньо покладено такі функції:

- розробку й затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, планів рахунків бухгалтерського обліку, інших нормативних актів із питань бухгалтерського обліку; визначення системи принципів, правил і способів ведення бухгалтерського обліку;
- розробку й затвердження форм бухгалтерського обліку для всіх галузей економіки країни;
- відпрацювання та встановлення загальних обов'язкових вимог до складання, перевірки й використання бухгалтерських документів;
- регулювання періодичності та порядку проведення інвентаризацій;
- розробку системи національних кваліфікаційних характеристик бухгалтерів;
- забезпечення участі України в міжнародних заходах із розвитку практики бухгалтерського обліку та звітності;
- узагальнення й опрацювання міжнародного та вітчизняного досвіду ведення бухгалтерського обліку.

Методологічну Раду (стаття 7 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні») утворено з метою:

- організації розробки й розгляду проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;
- удосконалення організаційних форм і методів бухгалтерського обліку в Україні;
- методологічного забезпечення впровадження сучасної технології збору та обробки облікової інформації;
- розробки рекомендацій щодо вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів.

A close-up photograph of a person's hands writing on a document. The person is wearing a white dress shirt and a light blue patterned tie. They are holding a black pen in their right hand and writing on a white sheet of paper. The background is slightly blurred, showing more of the person's torso and the document.

Значну роль у регулюванні й розвитку вітчизняного бухгалтерського обліку відіграють такі громадські організації та спілки, як **Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, Асоціація професійних бухгалтерів України, Спілка аудиторів України.**

A close-up photograph of a person's hands writing on a document. The person is wearing a white long-sleeved shirt and a light blue patterned tie. They are holding a black pen in their right hand and writing on a white sheet of paper. The background is slightly blurred, showing more of the person's clothing and the document they are working on.

Основними суб'єктами, відповідальними за регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні виступають три державні органи:

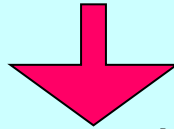
Міністерство фінансів України,
Національний банк України,
Державне казначейство України.

Підприємства споживчої кооперації України підпорядковуються **Всеукраїнській Центральній Спілці Споживчих Товариств України (Укоопспілці).**

Питання регулювання обліку та звітності підприємств Укоопспілки покладено на **Департамент фінансів та обліку** зокрема:

- розробку й затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку, інших нормативних актів з питань бухгалтерського обліку, форм бухгалтерського обліку для підприємств споживчої кооперації;
- відпрацювання та встановлення обов'язкових вимог до складання, перевірки й використання галузевих бухгалтерських документів і звітності;
- вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів.

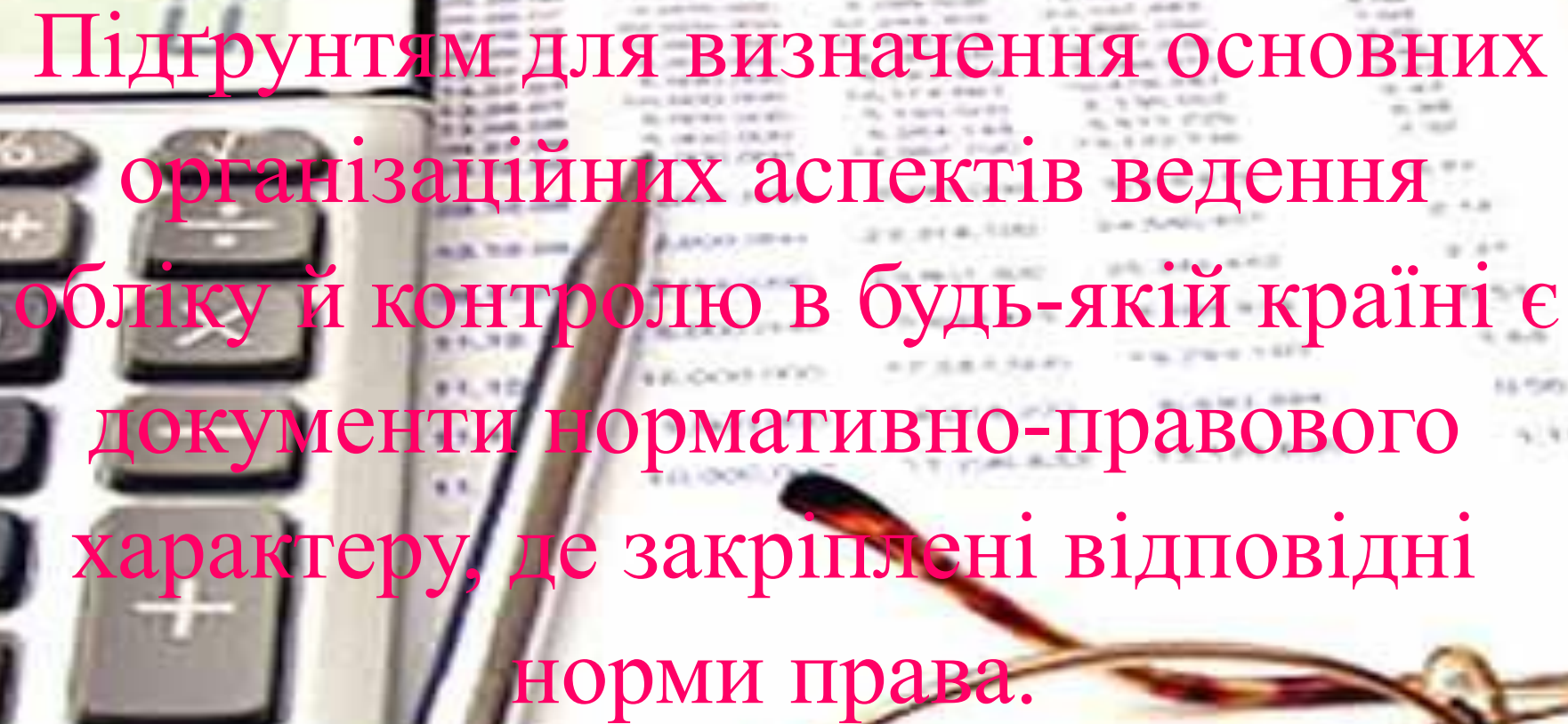
Підприємства и організації реалізують свої права щодо регулювання питань бухгалтерського обліку у вигляді:

- самостійного визначення облікової політики в межах нормативної бази;
- вибору організаційної форми та форми облікової реєстрації;
- розробки моделі системи внутрішньогосподарського обліку та контролю діяльності підприємства чи організації;
 - утворення схеми документообігу;
- вибору способу обробки та фіксації інформації на відповідних носіях;
- вибору програмного забезпечення бухгалтерського обліку;
 - планування розвитку методики бухгалтерського обліку щодо конкретних умов діяльності установи чи організації.

2. Організація нормативно-правового облікового процесу забезпечення

Підґрунтям для визначення основних організаційних аспектів ведення обліку й контролю в будь-якій країні є документи нормативно-правового характеру, де закріплені відповідні норми права.

Формами закріплення норм права є нормативно-правовий акт та правовий договір.

У літературі правового характеру **нормативно-правовий акт** визначається як акт, що містить офіційно-документальну форму й обов'язкові правила поведінки, видається відповідними компетентними державними органами, наділений державно-владним характером та примусовою силою держави.

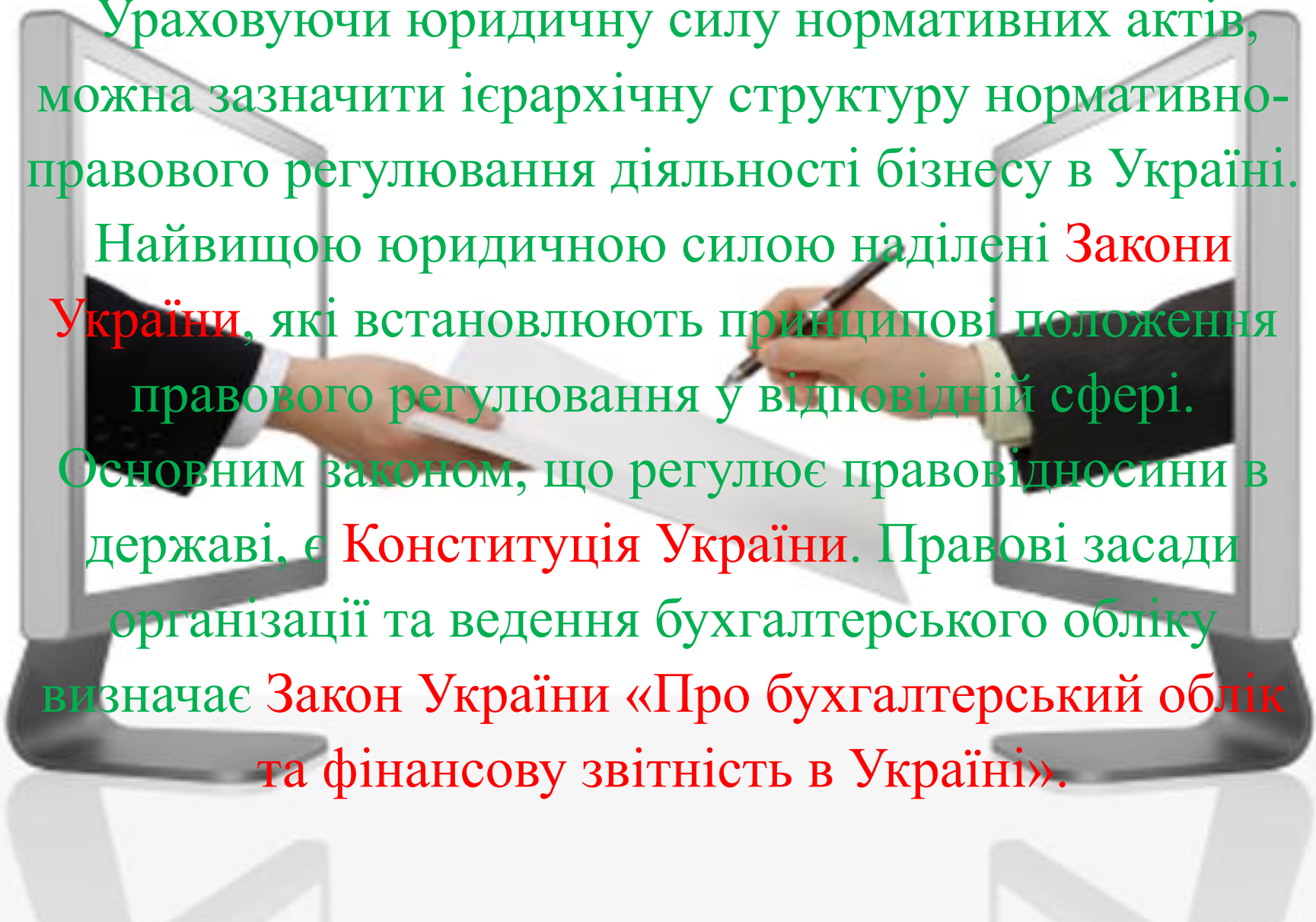
В обліковому термінологічному словнику **нормативний документ** визначено як документ, який визначає загальні принципи, характеристики та правила різних видів діяльності або їх результатів.

Договір – домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Нормативно-правові акти щодо бухгалтерського обліку, фінансової звітності можна поділити на такі рівні:

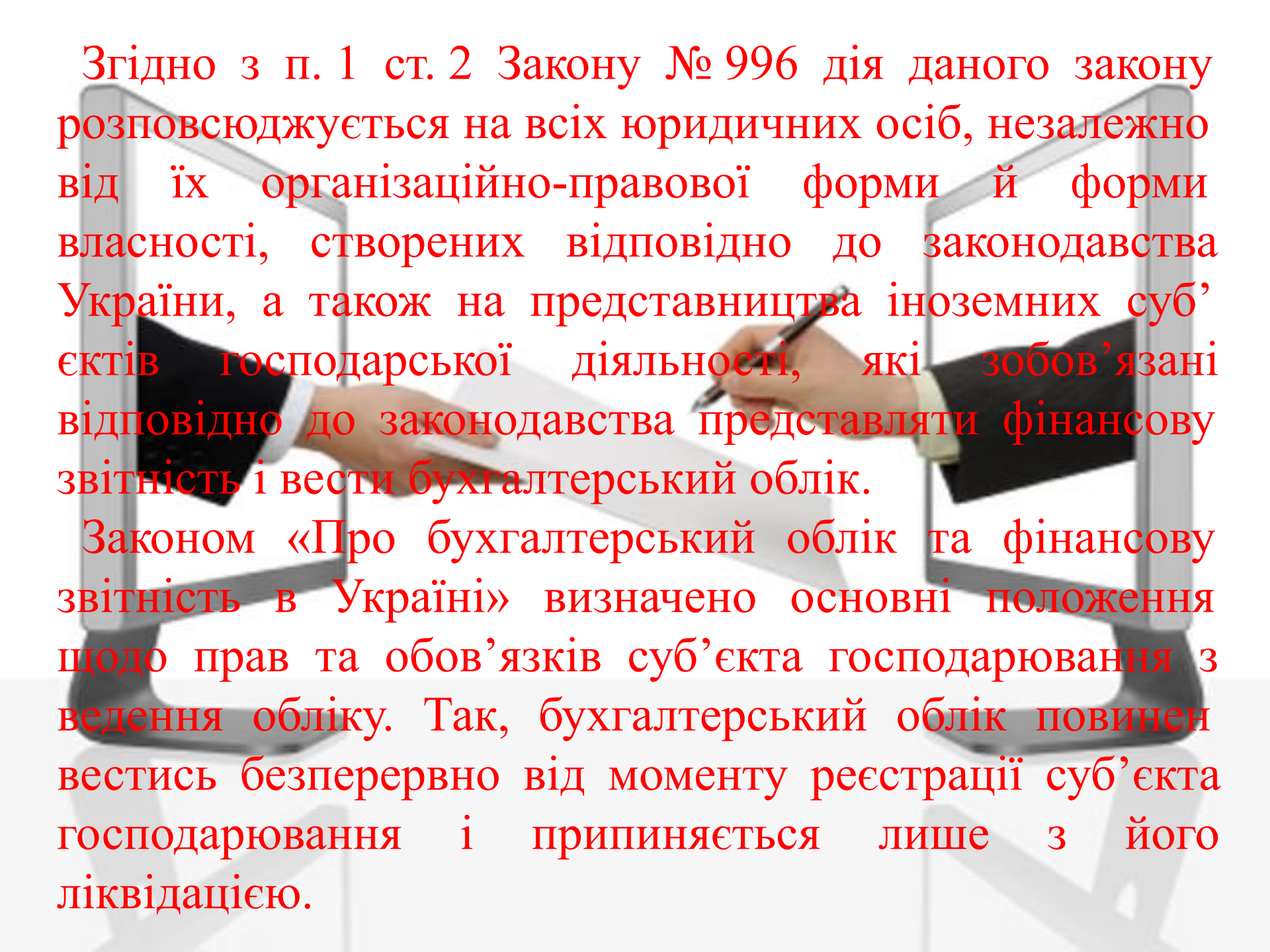
- міжнародні або континентальні (МСФЗ, Директиви ЄС);
- загальнодержавні (нормативно-правові акти Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України);
- загальнооблікові (акти Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, НБУ, Державного казначейства України, Міністерства доходів і зборів України);
- галузеві (відомчі) (акти профільних міністерств та відомств);
- регіональні (нормативно-правові акти обласних і районних державних управлінь, служб, відділів, груп);
- внутрішньогосподарські (внутрішньофірмові).

Ураховуючи юридичну силу нормативних актів, можна зазначити ієрархічну структуру нормативно-правового регулювання діяльності бізнесу в Україні.

Найвищою юридичною силою наділені **Закони України**, які встановлюють принципові положення правового регулювання у відповідній сфері.

Основним законом, що регулює правовідносини в державі, є **Конституція України**. Правові засади організації та ведення бухгалтерського обліку визначає **Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»**.

Згідно з п. 1 ст. 2 Закону № 996 дія даного закону розповсюджується на всіх юридичних осіб, незалежно від їх організаційно-правової форми й форми власності, створених відповідно до законодавства України, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані відповідно до законодавства представляти фінансову звітність і вести бухгалтерський облік.

Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено основні положення щодо прав та обов'язків суб'єкта господарювання з ведення обліку. Так, бухгалтерський облік повинен вестись безперервно від моменту реєстрації суб'єкта господарювання і припиняється лише з його ліквідацією.

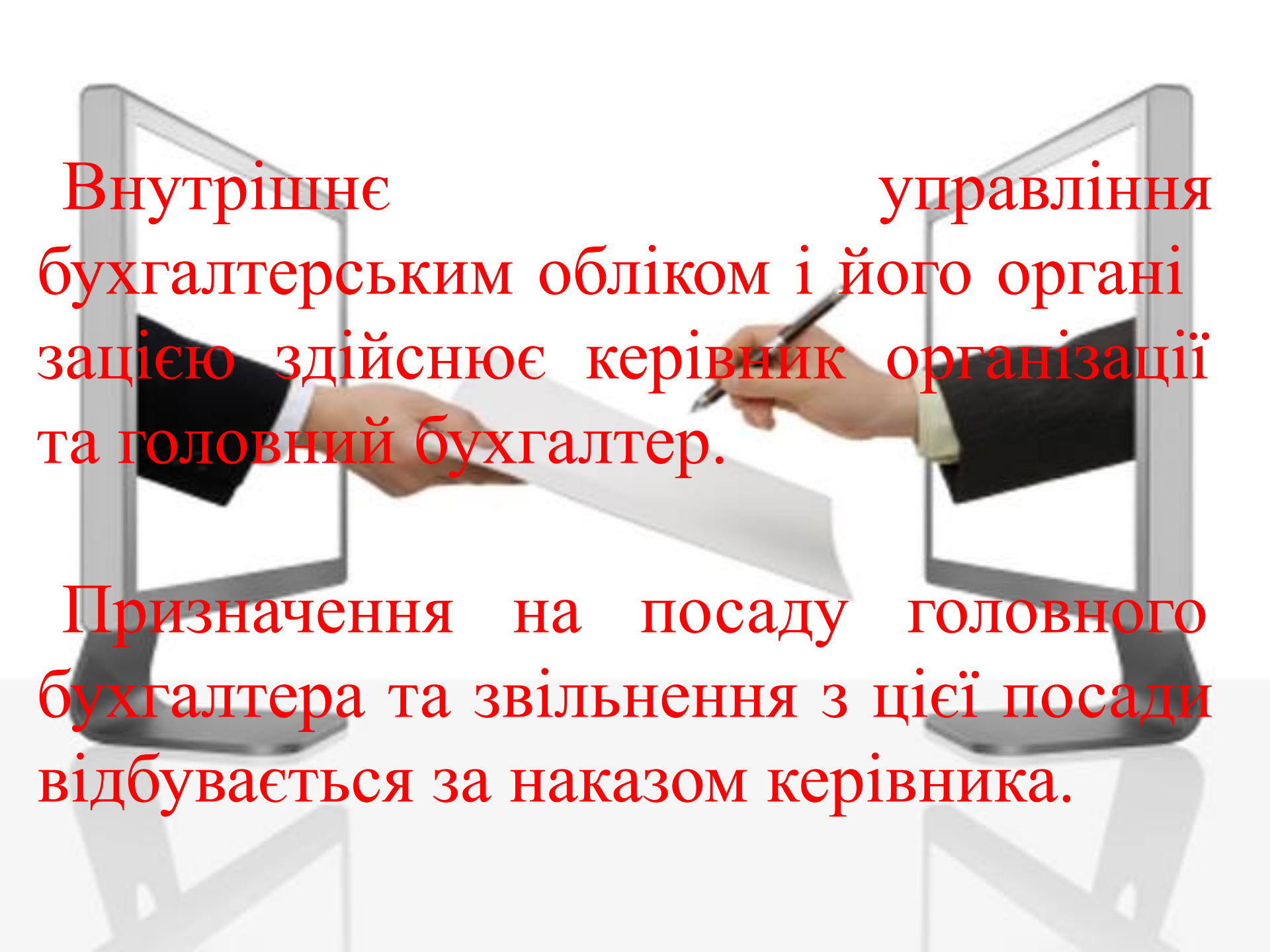
Закони України

Укази Президента України

Постанови і
розпорядження Кабінету
Міністрів України

Накази міністерств,
відомств і центральних
органів із спеціальним
статусом

Внутрішнє управління бухгалтерським обліком і його організації здійснює керівник організації та головний бухгалтер.

Призначення на посаду головного бухгалтера та звільнення з цієї посади відбувається за наказом керівника.

3. Розробка внутрішніх організаційних регламентів

В управлінні функцією обліку застосовуються **організаційно-розпорядчі методи.**

Організаційно-розпорядчі методи – це сукупність засобів і прийомів прямого керуючого впливу на організаційні відносини між працівниками у процесі функціонування системи обліку з метою керування її станом відповідно до умов, що змінюються.

Організаційно-розпорядчі методи включають організаційні впливи в різних формах їх вияву. За характером впливу організаційно-розпорядчі методи діляться на два види.

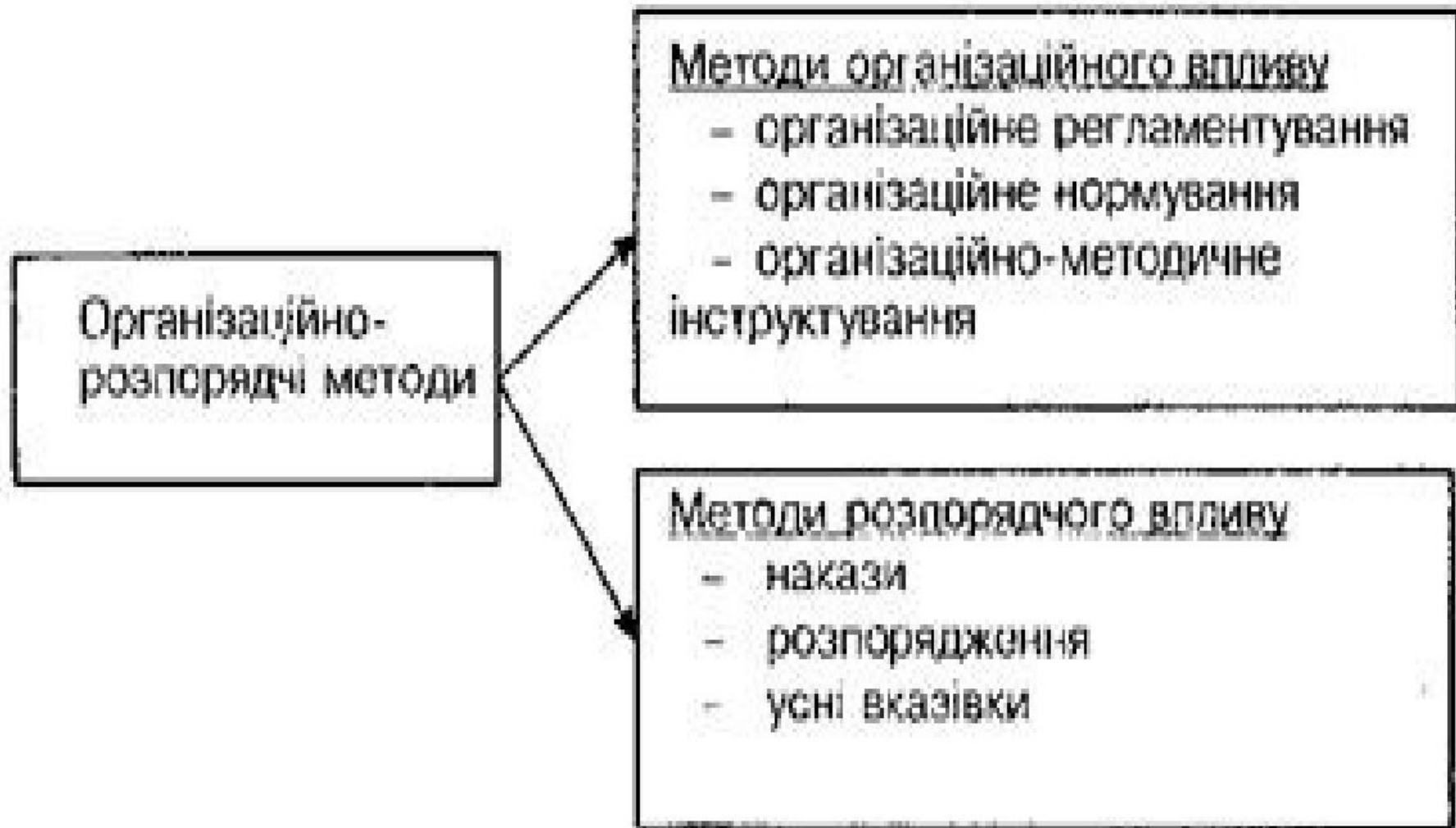
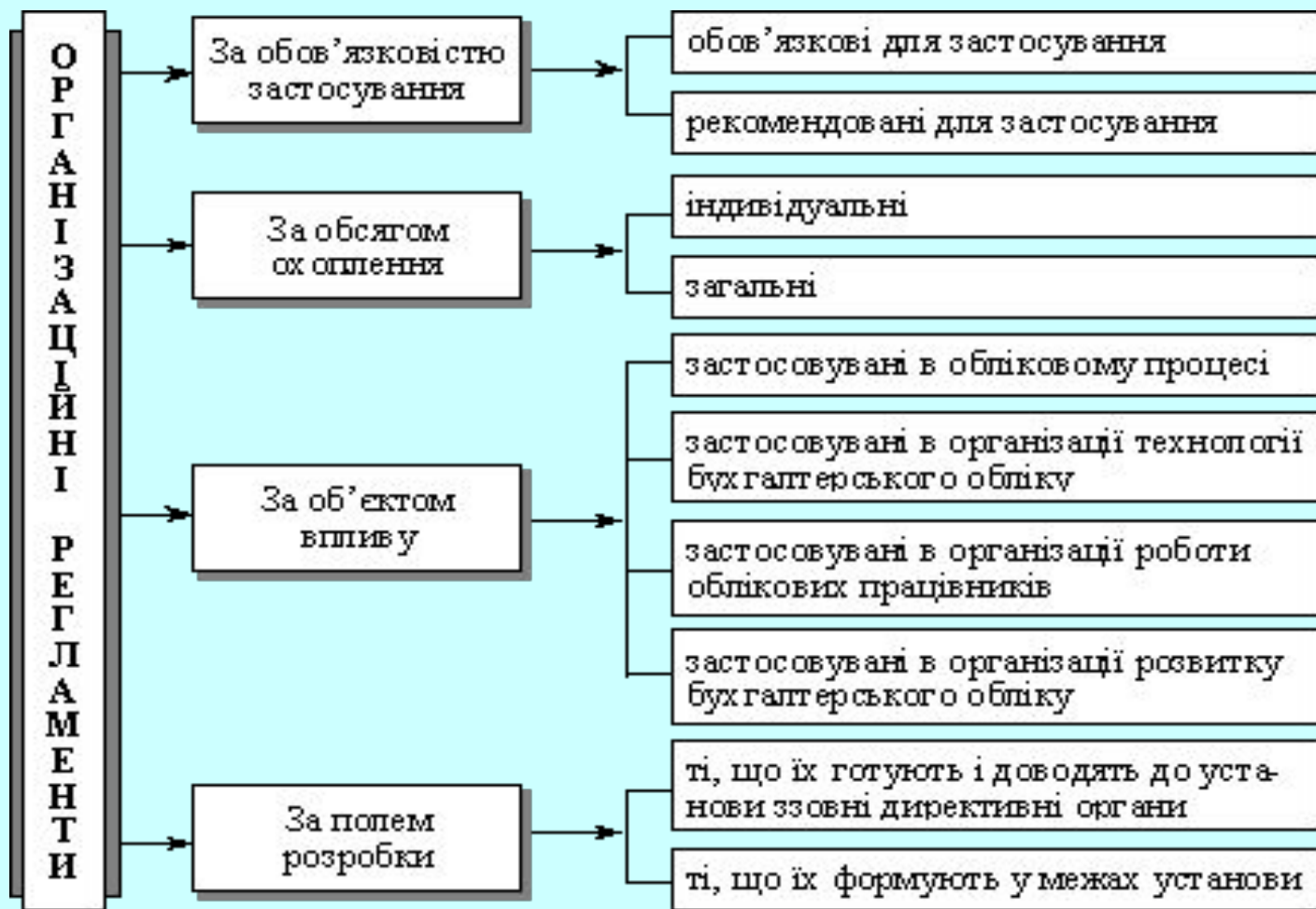

Рисунок 4.3 – Класифікація організаційно-розпорядчих методів

Організаційне регламентування є методом організаційного впливу і полягає:

у складанні сукупності правил, які встановлюють порядок роботи підрозділів або виконавців; в упорядкуванні виробничих процесів, що протікають, підпорядкуванні їх певним положенням.

Оформляється організаційне регламентування у вигляді конкретних **нормативних та адміністративних актів**, які розраховані на тривале користування.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

